

O'RTA TA'LIM MAKTABIDA INFORMATIKANI O'RGATISH METODIKASI

Raximov Sanjar Muxammadovich

Toshkent viloyati Chirchiq Davlat pedagogika instituti katta o'qituvchisi

Ahmedov Bekjan Askarovich

Toshkent viloyati Chirchiq Davlat pedagogika instituti katta o'qituvchisi

Annotatsiya: O'zbekistonda umumiy ta'lim tizimida informatika fanini o'qitish va o'rganish yigirma yildan ortiq tarixga ega. Kompyuter fanining nazariy fanidan boshlab, endi bizda informatika fanining ba'zi asosiy elementlari bo'lgan ko'plab fanlarni o'rganishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan (AKT) foydalanish kombinatsiyasi mavjud. Maqolada AKTni umumiy ta'limga joriy etish maqsadlari va yondashuvlari muhokama qilinadi, ITni o'qitish va o'qitish jarayonida rivojlanishi kerak bo'lgan kompetentsiyalar va qadriyatlar muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: Ta'limda AKT, IT -o'quv dasturlari, informatikani o'qitish, didaktika, IT -ta'lim standartlari.

METHODS OF TEACHING INFORMATICS IN SECONDARY EDUCATIONAL SCHOOL

Rakhimov Sanjar Muhammadovich

Senior teacher of Chirchik State Pedagogical Institute of Tashkent region

Akhmedov Bekjan Askarovich

Senior teacher of Chirchik State Pedagogical Institute of Tashkent region

Abstract: in Uzbekistan, teaching and studying informatics in the general education system has more than twenty years of history. Starting from the theoretical subject of computer science, we now have a combination of the use of information and communication technologies (ICT) in the study of many subjects with some basic elements of computer science. The article discusses the goals and

approaches to the introduction of ICT in general education, discusses the competencies and values that need to be developed in the process of teaching and learning IT.

Keywords: *ICT in education, IT curricula, teaching informatics, didactics, IT educational standards.*

Zamonaviy texnologiyalar ta'linga tobora ko'proq kirib bormoqda, bu turli fanlarni, metodlarni va butun o'quv jarayonini o'qitish va o'rganishga ta'sir qilmoqda - maktabni kompyuterlashtirishning sifat jihatidan kuchli yangi bosqichi shakllanmoqda. O'zbekistonda yoshlarni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlaridan biri - aholi va yoshlar tomonidan kompyuter texnologiyalari va Internetdan samarali foydalanishni tashkil etish (O'zbekiston Prezidenti Sh.Mirziyoyev tashabbuslaridan biri). Tashabbusning maqsadi - O'zbekiston ta'lim tizimida umumiy ta'lim va kasb -hunar ta'limini takomillashtirish maqsadida AKTni o'quv jarayonining barcha bosqichlariga kiritish.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 07.10.2020 yildagi "Axborot texnologiyalari sohasida ta'lim tizimini yanada takomillashtirish, ilmiy tadqiqotlarni IT sohasi bilan rivojlantirish va integratsiyalashuvi chora -tadbirlari to'g'risida" qarori qabul qilindi.

Mazkur farmonga muvofiq, respublika viloyatlarida (shaharlarida) mavjud umumiy ta'lim maktablari negizida bosqichma-bosqich informatika va axborot texnologiyalarini chuqur o'rganadigan ixtisoslashtirilgan maktablar tashkil etiladi.

O'quvchilar, o'qituvchilar singari, o'quv jarayonida zamonaviy texnologiyalarni qo'llashning afzalliklarini tushunishlari kerak: AKT yutuqlari ba'zi fanlarni o'qitishda ko'rsatilgan. Ushbu qoidalarni amalga oshirayotganda, asosiy faoliyat turlaridan biri umumta'lim maktablarida, ya'ni 5-10-sinflarda AKT imkoniyatlarini jadal rivojlantirishdir.

Maktablarga, shuningdek boshqa ta'lim muassasalari, kutubxonalar va uy xo'jaliklariga kompyuter va kompyuter texnologiyalarining tez kirib borishi oldindan tayyorlangan o'quv dasturlari va ta'lim standartlarini qayta ko'rib

chiqishga majbur qilmoqda. Xalqaro va milliy tadqiqotlarga ko'ra, ko'plab maktab yoshidagi bolalar ko'p vaqtlarini kompyuterda o'tkazadilar. O'qitish va o'qitishning sifat jihatdan yangi bosqichini shakllantirish uchun AKTni ta'limning barcha mumkin bo'lgan bosqichlariga kiritish imkonini beradigan tegishli choralarni ko'rish zarur. YuNESKO tomonidan taklif qilingan maktablarda AKT rivojlanishining qiyosiy tadqiqoti shuni ko'rsatadiki, o'zbek maktablari qo'llaniladigan va amalga oshirilgan yondashuvlar o'rtasida o'tish bosqichida. Birinchisi, AKTning o'qishga qo'shgan hissasi haqida yangi tushuncha ishlab chiqqan maktablar bilan bog'liq. Diffuzion yondashuv bir qator kompyuter texnologiyalaridan foydalanadigan maktablar bilan bog'liq, o'qituvchilar AKT shaxsiy mahsuldorligini o'zgartirishning yangi usullarini kashf qilmoqdalar, o'quv dasturlari real hayotda qo'llaniladigan dasturlarni aks ettirish uchun fan sohalarini birlashtira boshlaydi. Biz ma'lum bir maqsadga erishish uchun AKT vositalaridan qanday va qachon foydalanish kerakligini tushunish bosqichiga o'tmoqchimiz. Bu bosqich AKTni rivojlantirishga yondashuvlarni kiritish va o'zgartirish bilan bog'liq. IT -o'quv dasturlari qayta ko'rib chiqilgandan so'ng, bu maktab hayotining o'quv modelini shakllantirishda yanada foydali bo'ladi va yaxlit umumiy ta'limga o'tishga hissa qo'shishi kutilmoqda.

O'zbekiston umumiy ta'lim maktablarida AKTni joriy etish strategiyasida belgilangan asosiy vazifalardan biri - boshlang'ich maktab yoshidagi bolalarni AKTdan foydalanishga o'rgatishdir. Bu vazifa barcha ta'limni takomillashtirish va modernizatsiya qilishda tabiiy va muhim ahamiyat kasb etadi. Vazifa yanada oshadi: AKT o'quv jarayoniga chuqurroq kirib, ta'lim mazmunining ajralmas qismiga aylanishi kerak.

Internet va mobil aloqadan foydalanish kundalik vositaga aylandi. Talabalarning zamonaviy ta'lim va o'z-o'zini tarbiyalash ehtiyojlarini qondirishi uchun sharoit yaratish muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar nimadan va qanday foydalanishni maslahat berishlari, o'quvchilarning qiziqishlari va ijtimoiy ehtiyojlari bilan o'zaro bog'liq bo'lishi uchun bolalarning axborot ko'nikmalarini

rivojlantirishlari va ko'p qirrali o'qishga mos materiallarni topa olishlariga intilish kerak.

YuNESKO tavsiyanomalarida qayd etilganidek, maktabda AKT kursining mazmuni juda muhim rol o'ynaydi. Agar o'tgan asrning asosiy vakolatlari o'qish, yozish va arifmetikaning kombinatsiyasi sifatida qaralsa, bizning davrimiz asosiy va kerakli narsani izlashga majbur qiladi. Axborot texnologiyalari kursi uchta asosiy qismdan iborat: axborot olish, matnni qayta ishlash va raqamli ma'lumotlar bilan ishlash. Bu uchta savol hamma joyda va hamma uchun dolzarbdir. Shu sababli, maktab o'quvchilari uchun majburiy bo'lgan informatika kursining asosiy qismini aynan shu narsalar tashkil qilishi kerak.

References:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 07.10.2020 yildagi "Axborot texnologiyalari sohasida ta'lim tizimini yanada takomillashtirish, ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish va IT sohasi bilan integratsiyasi chora -tadbirlari to'g'risida" qarori.
2. Rustamov Kh.Sh., Khayriyev F.N. E-learning methodologeis and features // Problems of Science. No. 9 (57), 2020. P. 69-72
3. Ахмедов, Б. А. (2021). Задачи обеспечения надежности кластерных систем в непрерывной образовательной среде. *Eurasian Education Science and Innovation Journal*, 1(22), 15-19.
4. Ахмедов, Б. А. (2021). Динамическая идентификация надежности корпоративных вычислительных кластерных систем. *Academic Research in Educational Sciences*, 2(3), 495-499.
5. Ахмедов, Б. А. (2020). О развитии навыков интерактивных онлайн-курсов в дистанционных условиях современного общества (модель-программа для преподавателей образовательных учреждений). *Universum: технические науки*, 12-1 (81).
6. Akhmedov, B. A. (2021). Cluster methods for the development of thinking of students of informatics. *Academy*, 3(66), 13-14.

7. Akhmedov, B. A. (2021). Innovative cluster model for improving the quality of education. *Academic Research in Educational Sciences*, 2(3), 528-534.
8. Akhmedov, B. A. (2021). Information technologies in Cluster systems: a competence approach. *Universum: технические науки*, 4 (85
9. Ахмедов, Б. А. (2020). Математические модели оценки характеристик качества и надежности программного обеспечения. *Eurasian Education Science And Innovation Journal*, 3(10), 97-100.
10. Akhmedov, B. A. (2021). Development of network shell for organization of processes of safe communication of data in pedagogical institutions. *Scientific progress*, 1(3), 113-117.